

Essi Partanen ja Sari Runko

# VUOROHOIDOSSA OLEVIEN LASTEN PERHEIDEN ARKI

Opinnäytetyö  
Sosiaalialan koulutusohjelma


Elokuu 2016




MAMK

University of Applied Sciences

## KUVAILULEHTI

	<b>Opinnäytetyön päivämäärä</b> 15.8.2016
<b>Tekijät</b> Essi Partanen ja Sari Runko	<b>Koulutusohjelma ja suuntautuminen</b> Sosiaalian koulutusohjelma Sosionomi (AMK)
<b>Nimeke</b> Vuorohoidossa olevien lasten perheiden arki	
<b>Tiivistelmä</b> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten vuorohoidossa olevien lasten perheet kokevat arkensa. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat vaikuttavat arjen sujuvuuteen ja mitkä asiat tuovat perheelle voimavaroja arjessa toimimiseen. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä erään eteläsavolaisen vuoropäiväkodin kanssa. Opinnäytetyön toimeksiantaja sai tutkimuksesta tietoa perheiden arjesta sekä kodin ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä.</p> <p>Opinnäytetyö on määrällinen tutkimus, jossa on laadullisia piirteitä. Tutkimusaineisto kerättiin vanhemmilta toukokuussa 2016 Webropol-kyselylomakkeella. Kyselylomakkeessa oli suljettuja ja avoimia kysymyksiä. Vastauksia kyselyyn saatiin 51.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu käsitteistä perhe, arki, ekokulttuurinen teoria arjen viitekehyksenä, kasvatuskumppanuus ja vuorohoito. Avainsanoja ovat perhe, arki ja vuorohoito.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että kyselyyn vastanneiden perheiden arki on kiireistä. Perheet kokivat, että heillä on kuitenkin tarpeeksi yhteistä vapaa-aikaa. Ennakointi, suunnittelu ja säännöllisyys vaikuttivat eniten perheiden arjen sujuvuuteen. Vastaajat kertoivat saaneensa voimavaroja arjessa toimimiseen perheen ja ystävien kanssa vietetystä ajasta. Myös omaa aikaa pidettiin tärkeänä. Positiivinen asenne elämää kohtaan auttoi myös jaksamaan kiireistä arkea. Suuri osa vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö päiväkodin kanssa oli sujunut hyvin ja sillä oli positiivinen merkitys vastaajien arkeen.</p>	
<b>Asiasanat (avainsanat)</b> perhe, arki ja vuorohoito	
<b>Sivumäärä</b> 29+6	<b>Kieli</b> Suomi
<b>Huomautus (huomautukset liitteistä)</b> Liitteinä saatekirje ja kyselylomake.	
<b>Ohjaavan opettajan nimi</b> Tiina Kuru	<b>Opinnäytetyön toimeksiantaja</b>

## DESCRIPTION

	<b>Date of the bachelor's thesis</b>  15.8.2016
<b>Authors</b>  Essi Partanen and Sari Runko	<b>Degree programme and option</b>  Degree Programme of Social Work Bachelor of Social Services
<b>Name of the bachelor's thesis</b>  Everyday routines of families with children in non-standard hour child care	
<b>Abstract</b>  <p>This bachelor's thesis examines how families with children in non-standard hour child care go through their everyday routines. The purpose of this thesis is also to find out what kind of actors affect in everyday routines and provide resources to manage everyday life. This thesis was made in co-operation with a non-standard hour child daycare center in Southern Savo. The study provided them with information on the families' everyday life and co-operation between daycare and the families.</p> <p>A quantitative research method was applied to this thesis with a structured questionnaire and a few open ended questions for data collection. The research material was analysed using Webropol. The number of responses in the survey was 51.</p> <p>The theoretical framework consists of family, everyday routines, eco-cultural theory, educational partnership and non-standard hour child care. The keywords of this thesis are family, everyday routines and non-standard hour child care.</p> <p>Based on the collected material the families' everyday routines were busy. However, the families experienced that they have enough free time to spend together. Preparation, planning and regularity affect the success of everyday routines. Free time spend together with family and friends also gives resources to the families. The parents' free time and positive attitude are also important. Most of the families thought that co-operation with daycare has gone well and it has had a positive influence on everyday life.</p>	
<b>Subject headings, (keywords)</b>  family, everyday routines and non-standard hour child care	
<b>Pages</b>  29+6	<b>Language</b>  Finnish
<b>Remarks, notes on appendices</b>  Attachments are cover letter and questionnaire.	
<b>Tutor</b>  Tiina Kuru	<b>Bachelor's thesis assigned by</b>

## SISÄLTÖ

1	JOHDANTO .....	1
2	PERHE .....	2
3	ARKI.....	3
	3.1 Lapsiperheiden arki .....	4
	3.2 Ekokulttuurinen teoria arjen viitekehyksenä .....	5
4	VUOROHOITO .....	7
5	KASVATUSKUMPPANUUS.....	9
6	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA .....	10
7	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS .....	11
	7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	11
	7.2 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus .....	12
	7.3 Opinnäytetyön aineisto ja aineistonkeruumenetelmä .....	12
	7.4 Aineiston käsittely ja analyysi .....	13
8	TULOKSET .....	14
	8.1 Taustatiedot.....	15
	8.2 Arjen sujuvuus .....	16
	8.3 Voimavarat .....	21
9	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	24
10	OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS .....	26
11	POHDINTA .....	27
	LÄHTEET .....	30

### LIITTEET

- 1 Saatekirje
- 2 Kyselylomake

## 1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten vuorohoidossa olevien lasten perheet kokevat arkensa. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat vaikuttavat arjen sujuvuuteen ja mitkä asiat tuovat perheelle voimavaroja arjessa toimimiseen. Vuorohoito aiheena kiinnosti meitä, joten saimme työelämäkumppaniksemme eteläsavolaisen vuoropäiväkodin. Suoritamme molemmat tutkintomme ohessa lastentarhanopettajan kelpoisuuden.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä ovat perhe, arki, kasvatuskumppanuus ja vuorohoito. Avainkäsitteitä opinnäytetyössä ovat perhe, arki ja vuorohoito. Keskeisiin käsitteisiin liittyen on tehty paljon erilaisia pro gradu -tutkielmia. Lisäksi myös muuta kirjallisuutta on saatavilla, esimerkiksi arkeen ja perheeseen liittyen. Yleisesti varhaiskasvatuksesta löytyy paljon kirjallisuutta, mutta ei suoraan vuorohoidosta, joka on myös yksi tapa toteuttaa varhaiskasvatusta.

Opinnäytetyössä käytettiin määrällistä tutkimusmenetelmää, jossa on laadullisia piirteitä. Aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella. Kyselylomakkeessa oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Lasten vanhemmat vastasivat kyselyyn vapaaehtoisesti ja oman mielenkiinnon mukaan. Päiväkoti välitti kyselylomakkeen linkin eteenpäin sähköpostitse lasten vanhemmille ja aktivoi heitä vastaamaan kyselyyn. Päiväkodin johtaja antoi myös vinkkejä ja kommentteja kyselylomakkeeseen sekä lähteisiin liittyen. Opinnäytetyön tulokset kiinnostivat päiväkotia, sillä he saivat siitä tietoa perheiden jaksamisesta ja mahdollisista haasteista.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, koska vuorohoidon tarve on lisääntynyt viime vuosi kymmenenä (Palviainen 2007, 5). Vuoropäiväkoteja on myös tullut viime vuosina enemmän. Lasten päivähoiton tilannekatsauksen (2006, 45) mukaan vuorohoidon piirissä oli 30.9.2005 yhteensä 12 804 lasta. Se on 7 % kunnan järjestämän päivähoiton piiriin kuuluvista lapsista kyseisenä vuonna. Varhaiskasvatuksella ja lasten päivähoidolla on tärkeä rooli työssä käyvien vanhempien vanhemmuutta tukevana palveluna (Poikonen & Lehtipää 2009, 70).

Perheet 24/7 hankkeessa on todettu, että yhä useampi suomalainen käy töissä perinteisten ”kahdeksasta neljään” työaikojen ulkopuolella. Elämmekin 24 tuntia auki olevassa yhteiskunnassa. Uudet työajat koskettavat monia perheitä, koska monilla ilta-, viikonloppu- ja yötyötä tekevästä on puoliso sekä lapsia. Tutkimustietoa edellä mainitusta asiasta ei vielä ole kovin paljoa. (Perhe 24/7 hanke.)

## **2 PERHE**

Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ja murrokset vaikuttavat ajassa vallitseviin perhekäsityksiin sekä perheille kohdistettuihin vaatimuksiin ja odotuksiin. Perinteisesti perhe on monelle pysyvä käsite. Pysyvään perheeseen liittyy monella luotettava parisuhde, vanhemmuus ja hyvä lapsuus. Nämä asiat eivät kuitenkaan ole kaikille nykyaikana enää itsestäänselvyksiä. (Kinnunen 2006, 10.) Perheen muodostavat yleensä kahdenlaiset suhteet eli lapsen ja vanhemman välinen suhde sekä parisuhde (Faurie & Kalliomaa-Puha 2010, 28).

Perheitä on monenlaisia, muun muassa oma lapsuuden perhe, ydinperhe sekä yksinhuoltaja- ja uusperheet. Myös lapsettomat yhdessä asuvat aikuiset muodostavat omanlaisensa perheen mukaan lukien samaa sukupuolta olevat pariskunnat. (Kinnunen 2006, 10.) Perhettä ei ole määritelty Suomen lainsäädännössä yhdellä tietyllä tavalla. Perheeseen kuitenkin viitataan ja sitä kuvataan tai rajataan monessa eri lainkohdissa. Keskenään läheisille ihmisille on kuitenkin asetettu laissa oikeuksia sekä velvollisuuksia. (Faurie & Kalliomaa-Puha 2010, 28.)

Nyky-yhteiskunnan perhemuodot ovat kuvatulla tavalla moninaistuneet sekä erilaiset vaihtoehdot ovat normalisoituneet. Yksilö kuitenkin määrittää aina itse oman perheensä. (Kinnunen 2006, 11.) Perhe on sosiaalinen yhteisö, jonka jäsenet tuntevat yhteenkuuluvuutta (Laakkonen 2010, 7). Pursin mukaan (2012, 3, 6) perhemuotojen aiheuttamista riskeistä lapsen hyvinvoinnille kiistellään. Ydinperhettä pidetään edelleen parempana perhemuotona verrattuna muihin perhemuotoihin. Perhe-elämä ja perheen perustaminen ovatkin edelleen ihmisille tärkeitä.

Avioerojen lisääntymisen myötä 1980-luvun puolivälin jälkeen yksinhuoltajaperheiden määrä on kasvanut nopeasti. Läheisimmätkin ihmiset saattavat

vieraantua toisistaan, kun perheenjäsenet muuttavat kaupungista tai jopa maasta toiseen. Yhteiskunnassa hyväksytään nykyään paremmin erilaiset käsitykset perhe-elämän muodoista. Tärkeintä on kuitenkin turvata lapsen tasapainoinen kehitys perhemuodosta huolimatta. (Kinnunen 2006, 10–11.)

Vanhemmuus kuormittuu, jos perheellä ei ole isovanhempia tai muita sukulaisia tukemassa. Silloin vanhempien pitää riittää niin moneen asiaan. Laajennettu perhe tekee vanhemmuudesta kevyempää ja jakaa vastuuta. Laajennettu perhe tarkoittaa, että muu suku on mukana perheen elämässä. Törrösen tekemän tutkimuksen mukaan osa yksinhuoltajista kokee jäävänsä ilman sukunsa tukea tai apua. Suvussa voi vallita yksin pärjäämisen perinne, jolloin apua ei kehdata pyytää. Moni olettaakin, että yksinhuoltaja kykenee samaan kuin aikuiset kahden huoltajan perheissä. Yksinhuoltajien elämä on tiukempaa ja heillä on yleensä heikompi taloudellinen tilanne. Yksinhuoltajilla myös työllistyminen on yleensä vaikeampaa kuin kahden huoltajan perheen vanhemmilla. (Törrönen 2012, 172–173.)

Työssäkäynti ja perhe-elämä vaativat yhteensovittamista ja se on aikaisempaa monimutkaisempaa. Kaikista kotitalouksista lapsiperheissä käydään eniten töissä. Naisten työssäkäynnin yleistyttyä 1950-luvulta lähtien perhe-elämä on sovitettu niin, että lapset ovat yleensä päivähoidossa. Lasten hoitojärjestelyt joudutaan sovittamaan työelämän vaatimusten mukaan. Ansiotyö vaikuttaa suuresti perheen välisiin suhteisiin. Työlle sekä perheelle on vaikeaa antaa aikaa tasapuolisesti. (Laakkonen 2010, 13–14).

### **3 ARKI**

Arjen tutkiminen ja käsitteellistäminen on moniselitteistä. Arjessa tapahtuvat ilmiöt ja toiminnot ovat ihmisille itsestään selviä ja tuttuja asioita. Harvemmin ihmiset ehtivät pohtia arjen ilmiöitä kiireen keskellä. Asiat ja tapahtumat toistuvat päivästä, viikosta ja kuukaudesta toiseen samanlaisina. Arki koetaan yleensä kielteisenä käsitteenä ja se on jotain, mistä pitäisi päästä pois. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 15.)

### 3.1 Lapsiperheiden arki

Perheen päivittäiset rutiinit ja struktuurit tukevat lapsen emotionaalista kehitystä. (Spagnola & Fiese 2007, 284.) Rutiinit tarkoittavat sitä, miten perhe järjestää arkensa ja miten viettää aikaa yhdessä. Jokaisella perheellä on omat, ainutlaatuiset rutiininsa. Rutiinit auttavat lapsia tietämään, mitä tehdä, milloin tehdään, miten tehdään ja kuinka usein. Lapsi tietää rutiinien avulla, mikä on tärkeää juuri hänen perheelleen. Jotkin lapset saattavat tarvita enemmän rutiineja kuin toiset. Perheellä voi olla rutiineja esimerkiksi ruokailussa ja nukkumaanmenoajoissa. (Raising Children Network.)

Lapsiperheiden arki on yleensä kiireistä. Siihen kuuluvat toistot sekä rutiinit. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 16.) Arkirutiinien ylläpitäminen kuvastaakin perheen hyvinvointia (Hannuksela 2007, 24). Rutiinit ja toistot tekevät lapsen elämästä turvallisen ja tutun. Ne auttavat lasta ja vanhempia järjestämään ajan käyttöönsä. Arki ilman rutiineja ja sääntöjä on kaotista sekä lapsista että aikuisista. Erityisesti lapsille se aiheuttaa stressiä. Arjen kohokohta lapsille on leikkiä rauhassa kotona palautuen päiväkotipäivästä. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 19–20.)

Matilaisen mukaan (2008, 43–45) lapsi tottuu ja sopeutuu tarvittaessa epäsäännöllisyyteen. Lapsi kuitenkin haluaa elää rytmisissä, ilman kaaosta. Epäsäännöllinen rytmi on aikuiselle helpompaa kuin lapselle. Päiväkodin säännöllinen päiväohjelma vaikuttaa kotiin asti lapsen yleisenä rauhoittumisena. Kun perheessä eletään säännöllisesti, sama kaava toistuu päivästä toiseen. Tämä voi joskus olla puuduttavaa ja tylsää aikuisen mielestä.

Lapsen on vaikeaa joustaa päivittäisessä rytmisissä verrattuna aikuiseen. Lasten on haastavaa muuttaa totuttua rytmiä tilanteesta ja tarpeista riippuen. Säännöllisen rytmin tulisi olla osa perheen jokapäiväistä elämää. Sitä ei voida olettaa lapselta vain silloin kuin aikuiselle sopii. (Matilainen 2008, 134.) Kun perheellä ei ole rutiineja, voi arki olla yhtä kaaosta ja perheen yhteenkuuluvuus olla uhattuna. Rutiinit luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta perheessä. (Spagnola & Fiese 2007, 285.)

Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 16) mukaan vanhempien mahdolliset työajat, lasten koulu- ja hoitoajat, harrastukset, ruokailu ja nukkuminen rytmittävät arkea. Arkena perheen on vaikea löytää yhteistä aikaa, jota lomalla taas yleensä on. Arjen tutuus ja



toistuvuus saattavat tuottaa aikuiselle ahdistavan tunteen. Aikuisten pitäisi oppia sietämään arkea, eikä etsiä uusia ja hurjia elämyksiä koko ajan sen ulkopuolelta. Matilainen toteaa (2008, 45), että perheen elämäntavan perusta on kunnossa, kun syödään ja nukutaan säännöllisesti. Nukkumaanmenon ja säännöllisen ruokailun tulisi määrittää perheen päivittäiset aikataulut. Nämä asiat ovat päiväohjelman perusta.

Vapaa-aikaan, harrastamiseen, ystävyysuhteisiin ja itsensä kehittämiseen jää vanhemmilla vähemmän aikaa lasten ollessa pieniä. Oma aika lisääntyy kuitenkin lasten kasvaessa. Törrösen tutkimuksen mukaan vanhemman työmarkkina-asetusta riippumatta miehillä on vapaa-aikaa enemmän kuin naisilla. Miehillä on vapaa-aikaa jopa seitsemän tuntia enemmän viikossa kuin naisilla läpi elämän. Törrösen tutkimuksessa vapaa-ajalla tarkoitettiin niin kutsuttua puhdasta vapaa-aikaa. Siitä oli erotettu esimerkiksi henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen ja nukkuminen. (Törrönen 2012, 55.)

Arjessa on monia tekijöitä, jotka vaikeuttavat sen toimivuutta etenkin lapsiperheissä. Työn epävarmuus, kiireisyys ja henkinen vaatavuus saattavat haitata parisuhdetta sekä lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. (Rönkä ym. 2009, 16.) Laakkosen mukaan (2010, 15) vapaa-ajalta odotetaan rentoutumista, virkistymistä ja lepoa. Tällöin lataudutaan seuraavaa työpäivää varten.

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa arkeen ja jaksamiseen. Elämä koetaan yleensä vaikeana rahattomuuden takia. (Hannuksela 2007, 28.) Kansainvälisten tutkimusten perusteella heikoimmassa asemassa taloudellisesti ovat lapsiperheet. Muun muassa tuloerojen kasvaminen ja tulonsiirtojen heikentyminen ovat lisänneet lapsiperheiden huonompaa taloudellista asemaa. (Rönkä ym. 2009, 17.)

### **3.2 Ekokulttuurinen teoria arjen viitekehyksenä**

Ekokulttuurisessa teoriassa kuvataan, miten arki ja jokapäiväinen toiminta vaikuttavat perhe-elämän kautta lapseen. Perheet ovat osa yhteiskunnallista kontekstia ja ovat aktiivisia oman elämän muokkaajia. Ekokulttuurinen teoria perustuu useisiin eri teorioihin, mutta merkittävin niistä on Bronfenbrennerin esittämä ekologinen teoria. Keskeistä siinä on lapsen kehityksen huomioiminen ympäristön kontekstista käsin. Yhteyden löytäminen perheen ja sosiaalisten ympäristön välille, on ekokulttuurisen

teorian vahvuus. (Hannuksela 2007, 5–6.) Bronfenbrennerin ekologisen kehityksen teoria on vaikuttanut suomalaiseen varhaiskasvatukseen ja sen tutkimiseen. Vaikka teoria on vuodelta 1979, on se edelleen merkittävä ja tunnettu maassamme. (Puroila & Karila 2001, 204.)

Puroilan ja Karilan mukaan (2001, 205) ekologisen teorian antina ja viestinä on näkemys siitä, että kasvatus ja kehitys toteutuvat toisiinsa liittyvissä, eritasoisissa ja erilaisissa systeemeissä. Lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa vuorovaikutusta tutkivien teorioiden mukaan. Koti ja perhe ovat pienen lapsen keskeinen kasvuympäristö. Aikuisten toimet ovat keskeisiä myös lapsen elämän jäsentymisissä, koska pieni lapsi on riippuvainen aikuisesta. Spagnolan ja Fiesen mukaan (2007, 284) lapsista on tullut nykyään perheissä yhä aktiivisempia toimijoita.

Ekokulttuurisessa mallissa perheen arkea ja lähiympäristöä osana on kulttuuri. Se ei ole vain perheen toimintaa määrittelevä tekijä. Perhe luokin itse oman kulttuurinsa, vaikka kulttuuriset uskomukset ja arvot, sosiaaliset ja taloudelliset tekijät määrittelevät yleensä perheen elämää yhteiskunnassa. (Rantala 2002, 20–21.) Kulttuuri voi vaikuttaa myös perheen rutiineihin (Spagnola & Fiese 2007, 285).

Bronfenbrennerin mukaan ympäristö koostuu sisäkkäin rakentuneista järjestelmistä. Näitä kutsutaan mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemeiksi. Mikrosysteemiin kuuluvat esimerkiksi päivähoito, koti ja ystävät. Mesosysteemi muodostuu, kun lapset kohtaavat päivähoitossa. Eksosysteemiinsä lapsi ei voi itse suoranaisesti vaikuttaa. Siihen kuuluvat esimerkiksi vanhempien työ, jolla on suuri merkitys lapsen kehitykseen. Makrosysteemiin kuuluu yhteiskunta ja kulttuuri. Systemin sisällä tapahtuva mahdollinen eriarvoistuminen voi vaikuttaa lapsen kehitykseen. (Puroila & Karila 2001, 207–209.)

Hannukselan (2007, 7–8) mukaan ekokulttuurisen teorian suurin perheitä sopeuttava tekijä on päivittäisten rutiinien säilyvyys ja jatkuvuus. Arjessa olevat päivittäiset toiminnot luovat hyvän pohjan lapsen herkkyykskausien kehitystehtävien oppimiseen. Arjen kautta vanhemmat järjestävät ja muokkaavat lapsensa kehitystä ja aktiivisuutta. Ekokulttuurinen ympäristö muoaa kehitykselle suotuisat toiminnot ja rutiinit arkeen. Perheet selviävät eri tavoin arjessa kohdatuista haasteista. Perhe pystyykin itse

vaikuttamaan, siihen mikä on ekokulttuurisen ympäristön vaikutus lapseen, esimerkiksi kuka on läsnä lapsen elämässä.

#### 4 VUOROHOITO

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää pienten lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus on myös lasten elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Jotta perheiden ja kasvatushenkilökunnan yhteinen kasvatustehtävä muodostaisi lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden, tarvitaan vanhempien ja kasvatushenkilökunnan kiinteää yhteistyötä. Tätä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. Varhaiskasvatus koostuu kasvatuksellisesta, hoidollisesta ja opetuksellisesta kokonaisuudesta, joka on yhteiskunnan tukemaa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Tässä lapsen omaehtoisella leikillä on suuri merkitys. Laadukkaan varhaiskasvatuksen perusta on ammattitaitoinen henkilökunta, jolla on kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Keskeisin varhaiskasvatuksen toteutuksen paikka on päiväkotitoiminta.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

On yhä tavallisempaa, että lapset viettävät päivähoitossa myös iltoja, öitä ja viikonloppuja. Tämä tuo lisää erityishaasteita, kun kunnan päättäjät miettivät päivähoiton järjestelyjä. (Palviainen 2007, 5.) Vuorohoidossa lasten ryhmät eivät ole välttämättä pysyviä, koska lapsia tulee ja lähtee hoidosta eri aikoihin pitkin päivää. Laadukasta varhaiskasvatusta voi olla haastavaa toteuttaa vuorohoidossa. (Komi 2011, 14.)

Vuorohoito on iltaisin, öisin ja viikonloppuisin tapahtuvaa hoitoa. Yleisin aika vuorohoidolle on iltaisin kello kuuden ja kymmenen välillä. Vuorohoitoa ei säädellä laissa erikseen. Varhaiskasvatuslain 11. §:n mukaan kunnan tulee huolehtia, että päivähoitoa on saatavissa siinä muodossa ja ajassa kuin tarve kunnassa vaatii. Jos kunnassa on tarvetta vuorohoidolle, se tulee lain mukaan järjestää. Vuorohoidossa olevien lasten osuus vaihtelee paljon kunnittain. Keskiuurissa ja pienissä kunnissa

lapsia on enemmän vuorohoidossa kuin suurissa kunnissa. (Lasten päivähoiton tilannekatsaus 2006, 45.)

Perheellä on subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Vuorohoitoon ei ole samanlaista subjektiivista oikeutta. (Urpilainen 2012, 9.) Vuoden 2015 loppupuolella eduskunta hyväksyi päätöksen päivähoito-oikeuden rajaamisesta. Muutos varhaiskasvatustalakiin tulee vuoden 2016 elokuussa. Kunnat saavat itse päättää, rajaavatko varhaiskasvatusoikeutta 20 tuntiin viikossa, jos päivähoitoa tarvitsevan lapsen vanhemmat eivät ole pääsääntöisesti töissä tai opiskelemissa. Lapsella on kuitenkin oikeus kokoaikaiseen päivähoitoon, mikäli sen katsotaan olevan lapsen edun mukaista. (Nieminen 2015.)

Vuorohoitoa järjestetään perheen työssäkäynnin tai opiskelun perusteella (Hannuniemi 2011, 7). Vuorohoito koskee myös yhden huoltajan perheitä, joissa lähivanhempi tekee vuorotyötä (Palviainen 2007, 8). Kunnat saavat itse päättää, miten he järjestävät vuorohoidon. Sitä voidaan järjestää päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa tai perhepäivähoidossa. Valtakunnallisesti yleisin muoto on kuitenkin päiväkotit. Koska vuorohoito on osa varhaiskasvatusta, noudatetaan siinä varhaiskasvatustalaki. Vuorohoidossa noudatetaan samoja henkilöstömitoituksia kuin tavallisessa päivähoitossa. (Hannuniemi 2011, 7.) Monessa kunnassa on tehty omat linjauksensa vuorohoidon suhteen. Kunnat ovat halunneet selkiyttää linjauksillaan käytännön järjestelyjä. Linjauksien mukaan vanhempien loma- ja vapaapäivät sekä sairauslomat tulisivat olla myös lapselle vapaapäiviä. (Urpilainen 2012, 9.)

Jos lapsi viettää päivähoitossa pitkiäkin aikoja, tarvitsee hän aikuisen läsnäoloa ja tukea tunteakseen olonsa turvalliseksi. Oma aikuinen onkin päiväkodissa lapselle tärkeä. Vuorohoitoa käyttävän perheen elämän tahti onkin yleensä kiireistä, jolloin vanhemmat eivät aina ehdi olla läsnä. Jokainen lapsi tarvitsee ymmärtäväisen aikuissuhteen. Lapsen hoitovuoron aikana muuttuvat kaverit ja aikuiset luovat lisää haasteita vuorohoidon järjestämiselle, suunnittelulle sekä kasvatuskumppanuudelle. (Palviainen 2007, 5.)

Lasten päivähoito asetuksen 4 §:n mukaan lapsen hoitopäivä saa kestää enintään 10 tuntia. Tämä on vuorohoidon suhteen ongelmallista, koska vanhempien työvuorot voivat joillain aloilla kestää yli 10 tuntia. Vuorohoidossa ei ole valtakunnallisia

linjauksia, joten se tuo mukanaan ongelmia. (Hannuniemi 2011, 8.) Koska vuorohoidon tarve on lisääntynyt, yhteiset linjaukset olisivat tarpeen. Kannanottoa on toivottu erityisesti esimerkiksi ryhmäkokoihin sekä hoitomaksuihin. (Palviainen 2007, 5.)

## 5 KASVATUSKUMPPANUUS

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilökunnan sitoutumista toimimaan yhdessä tukien lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosesseja. Kasvatuskumppanuus edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja kunnioittamista. Vanhemmat ovat omien lastensa ensisijaisia kasvattajia, joilla on oikeus ja vastuu lapsensa kasvattamisesta. He ovat myös lapsensa parhaita asiantuntijoita. Henkilöstöllä on ammatillista tietoa ja osaamista sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön luomisesta. Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista, jolloin on tärkeää, että lapsen edut ja oikeudet toteutuvat. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tietämys sekä kokemukset, jolloin voidaan taata lapsen turvallisuus.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32.)

Päivähoidon ja perheiden välinen kasvatuskumppanuus on yhdessä toimimista lapsen hyväksi (Kaskela & Kronqvist 2007, 25). Kasvatuskumppanuuden yksi keskeisin tavoite on asennoitua yhteiseen kasvatustehtävään sekä siihen, kuinka se järjestetään konkreettisesti. Yhtenä tavoitteena on myös tunnistaa hyvissä ajoin lapsen mahdollinen kasvun, kehityksen tai oppimisen osa-alueella oleva tuen tarve. Näin luodaan yhteinen toimintatapa vanhempien kanssa lapsen tukemiseksi.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat monet arvot: kuuleminen, kunnioitus molemmin puolin, luottamus ja dialogisuus. Ammatilliseen kumppanuuteen sitoutuvan työntekijän tulisi luoda perheeseen suhde, jossa molemmat osapuolet ymmärtävät toisiaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5.) Kun vanhemmat ja lapsen hoitajat tuovat yhteen tietonsa lapsesta, luovat he parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32).

Päivähoidon henkilökunnalla, erityisesti kasvatuskumppanilla, on vastuu järjestää kasvatuskeskusteluja. Jokaiselle lapselle tehdään vanhempien kanssa yhdessä hoidon alkaessa oma varhaiskasvatussuunnitelma. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32). Kasvatuskumppanuutta voidaan toteuttaa päiväkodeissa esimerkiksi vasu-keskusteluiden muodossa. Vanhemmat ja hoitajat keskustelevat myös lasta tuodessa ja hakiessa hoidosta. Olisi hyvä, että päiväkodin henkilökunta kävisi keskustelua vanhempien kanssa, ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon. Aloituskeskustelulla annetaan perheelle mahdollisuus omaan puheenvuoroon. (Kaskela & Kronqvist 2007, 12.) Lapselle valitun kasvatuskumppanin tulisi olla läsnä aloituskeskustelussa (Kaskela & Kekkonen 2006, 41).

## **6 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA**

Vuorohoitoon liittyvää tutkimustietoa ei ole juurikaan saatavilla, vaikka sen tarve onkin lisääntynyt viime vuosina. Theseus-tietokannassa on jonkin verran vuorohoitoon liittyviä opinnäytetöitä. Vuorohoitoa on tutkittu työntekijöiden, lasten ja vanhempien näkökulmasta, mutta ei koko perheen ja vanhempien työssäkäynnin näkökulmasta. Myös johtajuuden näkökulmaa vuorohoidossa on tutkittu. Esimerkiksi Siltanen on tehnyt ylemmän AMK:n opinnäytetyön vuorohoidon johtamisen näkökulmasta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Vuorohoidosta on tehty myös erilaisia pro gradu -tutkielmia. Hannuniemi (2011) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan ”Kurkistus lapsen arkeen vuorohoidossa”, miten vuorohoidon arki rakentuu lapsen näkökulmasta. Palviainen (2007) on tutkinut vuorohoidon arkea henkilöstön näkökulmasta omassa pro gradu -tutkielmassaan ”Karuselli pyörii, lapset siinä hyörii”. Palviaisen tutkimuksen tarkoituksena oli kertoa henkilökunnan kokemuksia ja käsityksiä vuorohoidon nykytilasta Suomessa. Lisäksi Urpilainen (2012) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan ”Lapsi vuorohoidossa” lasten ja vanhempien kokemuksia vuorohoidosta.

Vuonna 2014 on valmistunut perheet 24/7 tutkimus, jossa verrattiin epätyypillisinä aikoina työskentelevien ja säännöllistä päivätyötä tekevien vanhempien kokemuksia työstä, lastenhoidosta, perhe-elämästä ja hyvinvoinnista. Hankkeen tavoitteena oli selvittää, miten lasten hoitojärjestelyt ja epätyypillinen työaika vaikuttavat perheisiin.

Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, miten lapset ja vanhemmat niihin suhtautuvat. Projektissa oli myös kansainvälinen vertailu Suomen, Hollannin ja Iso-Britannian välillä. Aiheeseen otettiin kantaa päivähoiton, vanhempien ja lasten näkökulmasta. Tutkimuksella haluttiin luoda matalan kynnyksen palveluita, jotka ovat myös käyttäjälähtöisiä perhe-elämän tutkimiseksi. Näillä palveluilla halutaan saada myös lasten ääni kuuluviin. (Perhe 24/7 hanke.)

## **7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS**

Opinnäytetyö on toteutettu määrällisenä tutkimuksena. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, koska halusimme tavoittaa mahdollisimman ison määrän vastaajia. Avoimet kysymykset käsiteltiin laadullisesti. Kyselylomakkeessa oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Laadullisen piirteen tutkimukseemme tekevät siis avoimet kysymykset. Hirsjärven ym. mukaan (2009, 136) kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta on käytännössä vaikea erottaa toisistaan. Ne eivät ole kilpailevia suuntauksia, vaan ne voivat täydentää toinen toistaan.

### **7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset**

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten vuorohoidossa olevien lasten perheet kokevat arkensa. Kysymyksillämme haluamme antaa tietoa päiväkodille perheiden arjesta. Päiväkoti saa myös tietoa siitä, miten yhteistyö perheiden kanssa sujuu ja tarvitseeko siihen mahdollisesti panostaa enemmän tai onko siinä jotain kehittämisen kohteita. Tätä kautta perheet saavat oman äänensä kuuluviin yhteistyön sujumisessa.

Tutkimuskysymykset olivat:

1. Miten vuorohoidossa olevien lasten perheet kokevat arkensa?
2. Mitkä asiat vaikuttavat arjen sujuvuuteen?
3. Mitkä asiat tuovat perheelle voimavaroja arjessa toimimiseen?

## 7.2 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivista tutkimusta käytetään melko paljon sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Tutkimustavassa keskeistä ovat johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, aiemmat teoriat, käsitteiden määrittely sekä hypoteesien esittäminen. Havaintoaineiston tulee soveltua määrälliseen mittaamiseen. Lopuksi aineisto saatetaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Päätelmät tehdään havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. (Hirsjärvi ym. 2009, 139–140.) Opinnäytetyössä perehdyttiin aiempiin tutkimuksiin ja teoriaan sekä määriteltiin avainkäsitteet. Oletimme ennakkoon, että perheen arki on jokseenkin kiireistä ja haastavaa.

Hirsjärven ym. (2009, 161, 164) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan omat arvot vaikuttavat tutkittavan ilmiön ymmärtämiseen, joten tutkija ei voi unohtaa arvolähtökohtiaan. Tiedonhankinnassa suositaan aineistonkeruumenetelmiä, joissa tutkittavan ääni pääsee hyvin esille. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, eikä satunnaismenetelmää käyttäen. Opinnäytetyössä halusimme tuoda ilmi, minkälaista on vuorohoidossa olevien lasten perheiden arki. Tutkimusjoukko rajattiin tarkoituksella tiettyyn päiväkotiin. Avointen kysymysten avulla vastaajat saivat oman äänensä paremmin kuuluviin, kuin pelkillä suljetuilla kysymyksillä.

## 7.3 Opinnäytetyön aineisto ja aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusaineistona vanhemmilta saatuja vastauksia. Tarkastelun kohteena oleva aineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kyselyyn vastanneet vanhemmat ovat erilaisten vuorotyötä tekevien ammattien edustajia, koska heidän lapsensa olivat vuoropäiväkodissa.

Kyselyllä kerättävästä aineistosta kaikilta vastaajilta on kysyttävä asioita täsmälleen samalla tavalla eli standardoidusti. Hyvän lomakkeen laatiminen vie aikaa ja vaatii taitoa ja tietoa. Kyselylomake on tehokas tapa, sillä se säästää aikaa ja sillä saadaan laaja tutkimusaineisto kerralla. Kun lomake on tehty huolellisesti, voidaan se analysoida helposti ohjelman avulla. Tavallisemmin kyselytutkimuksella kerättyä aineistoa pidetään pinnallisena ja sillä saatuja tutkimuksia teoreettisesti



vaatimattomina. Kyselyssä ei voida tietää, onko kysymykset ymmärretty oikein ja ovatko vastaajat vastanneet rehellisesti ja huolellisesti. Kyseessä on kontrolloitu kysely, kun kohderyhmä jolle se on lähetetty, on valittu tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 193, 195–197.)

Lomakkeen tekeminen vei paljon aikaa. Perehdyimme teorian tietoon aiheesta kysymysten laatimisen aikana ja ennen sitä. Teimme lomakkeen huolellisesti ja se oli helposti analysoitavissa Webropol-ohjelmalla. Osa vastaajista oli vastannut kyselyyn hieman huolimattomasti, koska vastaukset olivat osaksi lyhyitä ja niissä ilmeni jonkin verran kirjoitusvirheitä. Kysely toteutettiin kontrolloidusti, koska sen kohderyhmä oli valittu tarkoituksenmukaisesti.

Kyselylomakkeen laadintaan ei ole yksiselitteisiä ohjeita. Kyselylomakkeen tulee kuitenkin olla selkeä ja kysymysten tulisi merkitä samaa kaikille vastaajille. Spesifiset kysymykset ovat parempi vaihtoehto, sillä yleisiin kysymyksiin sisältyy paljon tulkinnan varaa. Kysymysten tulisi olla lyhyitä eikä niissä saisi olla kaksoismerkityksiä. Kysymysten määrällä, järjestyksellä ja sananvalinnoilla on merkitystä. Ammattikieltä ja johdattelevia sanoja tulisi välttää. Kyselylomakkeen tulisi olla helposti täytettävä. Sen tulee olla myös ulkoasultaan selkeä. Avoimille kysymyksille tulee myös jättää riittävästi tilaa. Kyselylomake on hyvä testata ennen vastaajille lähettämistä. (Hirsjärvi ym. 2007, 197–199.)

Mielestämme kyselylomake oli selkeä ja kysymykset olivat spesifisesti muotoiltu, sillä niissä ei ollut tulkinnan varaa. Jokaisessa kysymyksessä kysyttiin vain yhtä asiaa kerrallaan. Mietimme myös kysymysten määrän, järjestyksen sekä sanavalinnat tarkkaan. Muutamia ammattisanat, joita kyselyssä käytettiin, oli avattu selitteessä kysymysten alla, jotta kaikki ymmärtäisivät ne.

#### **7.4 Aineiston käsittely ja analyysi**

Tutkijan valinnat tutkimusprosessin alkuvaiheessa vaikuttavat siihen, miten aineistoa käsitellään ja tulkitaan. Tutkimusongelmat ohjaavat menetelmien ja analyysin valintaa. Tutkimuksen ydinasiat ovat kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Analyysivaiheessa tutkija saa vastauksia tutkimusongelmiin. Yleisesti ajatellaan, että analyysi tehdään sen jälkeen, kun aineisto on kerätty ja

järjestetty. Tämä näkemys aineiston analyysistä soveltuu tutkimukseen, jossa tiedot on kerätty strukturoidulla lomakkeella. (Hirsjärvi ym. 2009, 221, 223.) Kyselyn vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti, eikä kukaan ulkopuolinen saanut niitä käsiinsä. Lisäksi kyselyyn vastattiin nimettömästi.

Avointen kysymysten hyviä puolia ovat, että vastaajalla on mahdollisuus sanoa, mitä haluaa, eivätkä kysymykset ole johdattelevia. Avoimet kysymykset ovat vaikeampia analysoida, koska ihmisiltä saadaan erityylisiä vastauksia. Monivalintakysymykset ovat helpompia analysoida ja vastauksia on helpompi vertailla. Ne tuottavat myös vähemmän kirjavia vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2007, 196.)

Avoimilla kysymyksillä kyselyssä haluttiin saada vanhempien ääni mahdollisimman hyvin kuuluviin. Vastauksia analysoidessa huomasimme itsekkin, että avoimien kysymysten vastaukset olivat huomattavasti vaikeammin analysoitavissa kuin monivalintakysymysten vastaukset.

## **8 TULOKSET**

Opinnäytetyön kysely toteutettiin 2.5–15.5.2016 välisenä aikana. Jaoin 27.4.2016 päiväkodilla lasten lokeroihin saatekirjeen (ks. liite 1) kotiin vietäväksi vanhemmille. Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn ajankohdasta ja tarkoituksesta. Kysely (ks. liite 2) lähetettiin päiväkodin toimesta vanhemmille sähköpostitse maanantaina 2.5.2016. Perjantaina 13.5.2016 päätimme vielä lähettää vanhemmille muistutuksen sähköpostiin kyselyyn vastaamisesta vastausten vähäisen määrän vuoksi. Uuden sähköpostiviestin laittaminen vanhemmille kannatti, koska saimme paljon lisää vastauksia. Yhteensä kyselyyn vastasi 51 vanhempaa.

Kyselyssä oli yhteensä 18 kysymystä. Kysymyksistä seitsemän oli laadullisia eli avoimia kysymyksiä ja 11 määrällisiä eli suljettuja kysymyksiä. Kysymykset olivat jaoteltu teemoittain: taustatiedot, vuorohoito, tukiverkosto, kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö sekä arki. Kaikki kysymykset olivat pakollisia, lukuun ottamatta kysymystä 12, jossa sai vapaamuotoisesti avata edellisen kysymyksen vastausta. Päädyimme laittamaan kysymykset pakollisiksi, jotta saisimme mahdollisimman paljon vastauksia.

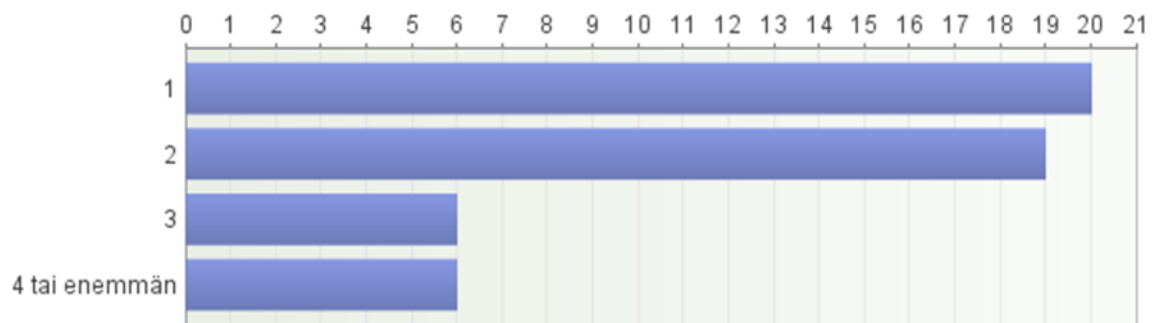
## 8.1 Taustatiedot

### *Vastaajat*

Kysymyksessä yksi kysyttiin, onko vastaaja äiti, isä vai muu huoltaja. Vastaajista 40 oli äitejä ja 11 isejä. Muu huoltaja -vastausvaihtoehtoa ei valinnut kukaan.

Kysymyksessä kaksi kysyttiin vastaajien työllisyys- tai opiskelutilannetta. Vastaajista 50 oli töissä ja yksi oli päätoiminen opiskelija.

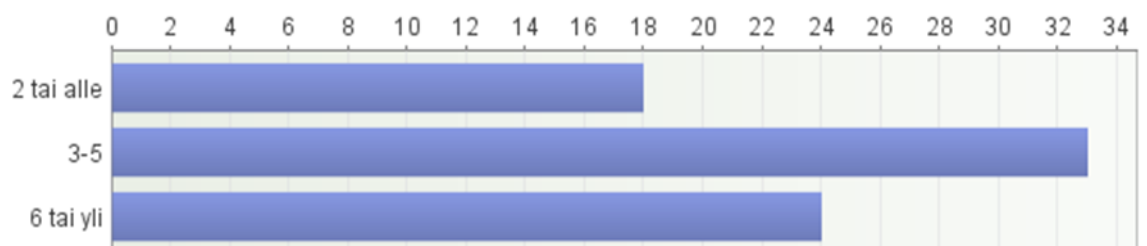
### *Lasten lukumäärä perheessä*



**KUVA 1. Lasten lukumäärä perheessä**

Kysymyksessä kolme kysyttiin lasten lukumäärää perheessä. Kuvan yksi mukaan vastaajien joukossa oli ylivoimaisesti eniten yhden ja kahden lapsen perheitä. Kuusi vastaajista ilmoitti, että heidän perheessään on kolme lasta. Neljän tai enemmän lapsen perheitä oli myös kuusi.

### *Lapsen/lasten ikä/iät*



**KUVA 2. Lasten iät perheissä**

Kysymyksessä neljä kysyttiin lapsen tai lasten ikää. Tähän kysymykseen pystyi valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa, koska perheissä voi olla eri-ikäisiä lapsia. Kuvan 2 mukaan perheissä oli eniten 3–5-vuotiaita lapsia.

### *Huoltajuus*

Kysymyksessä viisi kysyttiin perheen huoltajuustilannetta. Vastaajista 30 oli kahden huoltajan perhe. Kolmesta perheestä oli puolestaan yhteishuoltajuus. Vastaajista seitsemän ilmoitti olevansa yksinhuoltajia. Yksi vastaaja valitsi vastausvaihtoehdon ”muu, mikä?”, mutta ei avannut vastaustaan tarkemmin.

### *Lapsen hoidossa vietetty aika*

Kysymyksessä kuusi kysyttiin, kuinka pitkä on lapsen yleisin hoidossa vietetty aika kerrallaan. Yleisin hoidossa vietetty aika kerrallaan oli 8–10 tuntia, jonka valitsi 29 vastaajaa. Seuraavaksi yleisin hoitoaika lapsilla oli 5–7 tuntia kerralla. Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 19 vastaajaa. Vain kolme lasta vietti 10 tuntia tai enemmän aikaa kerralla. Yleisimmäksi hoitoajaksi kukaan ei valinnut neljän tunnin tai sen alle olevaa aikaa.

Kysymyksessä seitsemän kysyttiin vanhemman mielipidettä lapsen hoidossa vietetystä ajasta. Vastaajista 36 oli sitä mieltä, että lasten hoidossa vietetty aika oli sopiva. Kolmesta vastaajaa oli sitä mieltä, että lapset viettivät hoidossa liikaa aikaa. Vastaajista kaksi ei osannut ottaa kantaa asiaan, joten he olivat valinneet vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa”.

## **8.2 Arjen sujuvuus**

### *Tukiverkosto*

Kysymyksessä kahdeksan vastaajat saivat vapaamuotoisesti kuvailla tukiverkostoaan. Vastaajien keskuudessa selvästi suurin tukiverkoston apu tuli isovanhemmilta. Tämä tuli ilmi 37 vastauksessa. Moni koki isovanhempien avun olevan todella tärkeää. Joillakin isovanhemmat asuivat kaukana, joten he pystyivät auttamaan vain

satunnaisesti. Vastauksista ilmeni myös, että lähellä asuvat isovanhemmat auttoivat säännöllisesti.

*Isovanhemmat ovat itsekin vielä työelämässä mutta auttavat joskus jos on myöhäinen (yli 21) iltavuoro. Hakevat lapsen pois päiväkodista aiemmin ja vie kotiin nukkumaan.  
Joskus saa lastenhoitoapua myös lasten sairastuessa.*

Neljällätoista vastaajalla vanhempien sisarukset ja muut läheiset sukulaiset olivat osa tukiverkoston. Muutamista vastauksista tuli ilmi, että vanhemmat ovat läheisiä sisarustensa kanssa ja auttavat toistensa perheitä tarpeen tullen. Myös ystävät kuuluivat oleellisesti tukiverkoston 12 vastaajalla. Ystävät olivat apuna, mikäli omilta töiltä ja kiireiltään pystyivät. Kahdeksalla vastaajalla myös lasten kummit auttoivat lastenhoidossa tarvittaessa. ”Kummitäti ottaa lapset joskus viikonloppuisin hoitoon - -” kertoo yksi vastaajista.

Kahdeksalla vastaajalla ei ollut apuna minkäänlaista tukiverkoston. Isovanhemmat ja muut sukulaiset sekä ystävät asuivat kaukana tai heitä ei ollut.

*Vähäinen tukiverkosto. Lapset oikeastaan hoidossa vain päiväkodissa, ei läheisiä isovanhempia tai muita.*

Yksi vastaaja kertoi käyttävänsä ulkopuolista lastenvahtia. Vastauksista tuli ilmi myös vammaispalvelun, tukiperheen ja perhetyön tarjoama apu. Yksi vastaajista koki myös puhe- ja toimintaterapian kuuluvan tukiverkostoonsa ja olevan niistä apua.

*- - kotona käy kaupungin perhetyö kerran viikkoon.*

Kysymyksessä yhdeksän kysyttiin, miten tukiverkoston antama apu lisäsi jaksamista arjessa. Tukiverkoston antama apu mahdollisti vanhemmille kahden keskeistä aikaa. Vastaajat kokivat myös oman ajan tärkeäksi, jolloin pystyi esimerkiksi käymään harrastuksissa tai tekemään muita itselle tärkeitä asioita. Oma aika oli vastaajille tärkeää, sillä se lisäsi jaksamista arjessa.

*Lapsi pääsee isovanhemmille ajoittain yökylään niin vanhemmat saavat levätä ja viettää aikaa kahdestaan. Lisäksi lapsen voi viedä myös vaikka tunniksi heille hoitoon lääkärin, kauppa reissun tai vaikkapa juoksulenkin ajaksi. Mukava on myös lähteä mökille isovanhempien kanssa yhdessä kun on useampi Aikuinen katsomassa lapsien perään.*

*- - Kyllä sitä kerran vuoteen on emännän kanssa mukava jonnekin lähteä ihan kahestaan.*

Monesta vastauksesta tuli myös ilmi, että tukiverkoston apu toi aikaa kotitöille ja sosiaalisten kontaktien ylläpitämiseen. Osalla vastaajista tukiverkoston apu vähensi lasten hoitoaikojen pituutta. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että tämä vähentää stressiä lapsen hoitoajoista. Tieto siitä, että apua on tarvittaessa saatavilla, lisäsi vastaajien jaksamista arjen keskellä.

*- - Omat tekemättömät koti työt saa tehtyä kun isovanhemmat välillä katsovat lasta.*

*Joskus tarvitsee olla jotain muuta kun äiti. Silloin yksi päivä ilman lasta, on lottovoitto. Minun onnekseni pystyn paljon suunnittelemaan asioita vapaa-ajalle, jonne ei välttämättä lasta voi aina mukana viedä. Näinkin nuorelle yksihuoltajalle oma aika on myös tärkeää joten kun sitä on, jaksaa paremmin.*

### *Vapaa-aika*

Kysymyksessä 14 kysyttiin perheiden yhteisestä vapaa-ajasta. Vastaajista noin puolet (24) oli sitä mieltä, että heillä on tarpeeksi yhteistä aikaa perheenä. Toinen puolisko (25) puolestaan koki, että yhteistä aikaa ei ole tarpeeksi. Kaksi vastaajaa ei osannut ottaa kantaa asiaan.



### KUVA 3. Perheiden kokemus arjen kiireisyydestä

Kysymyksessä 15 kysyttiin perheiden kokemusta arjen kiireisyydestä. Kuten kuvasta neljä huomaa, valtaosalla perheistä arki on kiireistä. Vain kymmenen vastaajaa oli sitä mieltä, että heidän arkensa ei ole kiireistä. Kolme vastaajaa ei osannut sanoa mielipidettään asiasta.

#### *Perustoiminnot arjessa*

Kysymyksessä 16 kysyttiin arkea rytmittävistä toiminnoista. Työ oli tärkein arkea rytmittävä tekijä vastaajista. Seuraavaksi tärkeimpänä vastaajat näkivät säännöllisyyden arjen perustoiminnoissa. Näihin lukeutuivat muun muassa ruokailu- ja nukkumaanmenoajat.

*Säännölliset ajat ruokailussa, päiväunissa, iltatoimissa ja ulkoilussa. Vanhempien vaihtuvat työajat ja työmatkat vaativat että lapsen päivän rutiinista pyritään pitämään kuitenkin kiinni. Oli sitten kumpi vanhempi vaan tai molemmat kotona.*

Myös harrastukset ja vapaa-aika rytmittivät arkea, vaikka niihin ei monella ollut juurikaan aikaa. Muutamalla vastaajalla ei ollut ollenkaan arkea rytmittäviä tekijöitä. Pari vastaajaa ei osannut ottaa kantaa asiaan.

*Hieman haastavaa koska molemmat tekevät vuorotä ja minä olen yrittäjä. Välillä päivät venyvät ja tilanteet voivat muuttua nopeasti. On helpottanut lapsen kasvaessa, koska nyt voi välillä tulla mukaan myös töihin lyhyiksi ajoiksi. Mitään säännöllistä aikataulua ei ole vaan asiat hoidetaan kun ehditään ja syödään kun on nälkä. Sitten kun ollaan vapaalla niin nautitaan ja vietetään yhteistä aikaa.*

Kysymyksessä 17 kysyttiin arjen sujuvuuteen vaikuttavista asioista. Ennakointi ja suunnittelu vaikuttivat eniten arjen sujuvuuteen. Tämä tuli ilmi 16 vastauksessa. Myös säännöllisyys oli merkittävä tekijä arjen sujuvuudessa. Työvuoroihin vaikuttaminen ja niiden ennustettavuus vaikuttivat myös monen vastaajan arjen sujuvuuteen.

*Työnantajan joustavuus on ollut tärkeää. - -*

*Molemmilla vanhemmilla 3-vuorotyö ja siksi vähän yhteistä aikaa. - - Toinen onneksi voi vaikuttaa vuoroihinsa(töissä autonominen työvuorojen suunnittelu).*

Vuorohoito ja sen joustavuus sekä perheen ja läheisten apu tai tuki koettiin vaikuttavan arjen sujuvuuteen. Arjen sujuvuuteen vaikutti negatiivisesti oma jaksaminen ja väsymys. Osa koki perheen taloudellisen tilanteen hyväksi, mikä lisäsi arjen sujuvuutta. Muutama vastaaja koki huonon taloudellisen tilanteen vaikuttavan negatiivisesti arkeen, koska se lisäsi stressiä.

*Tarhassa pystytty varsin hyvin joustamaan ja hienoa kun voi viedä sinne myös illalla ja viikonloppuisin. - -*

*Sairastaminen haittaa eli jos tulee yllättävä sairaus joka sotkee normaalin arjen. Oma jaksaminen, välillä työ kuormittaa. Oman ajan puute, taloudellinen tiukkuus stressaa.*



### 8.3 Voimavarat

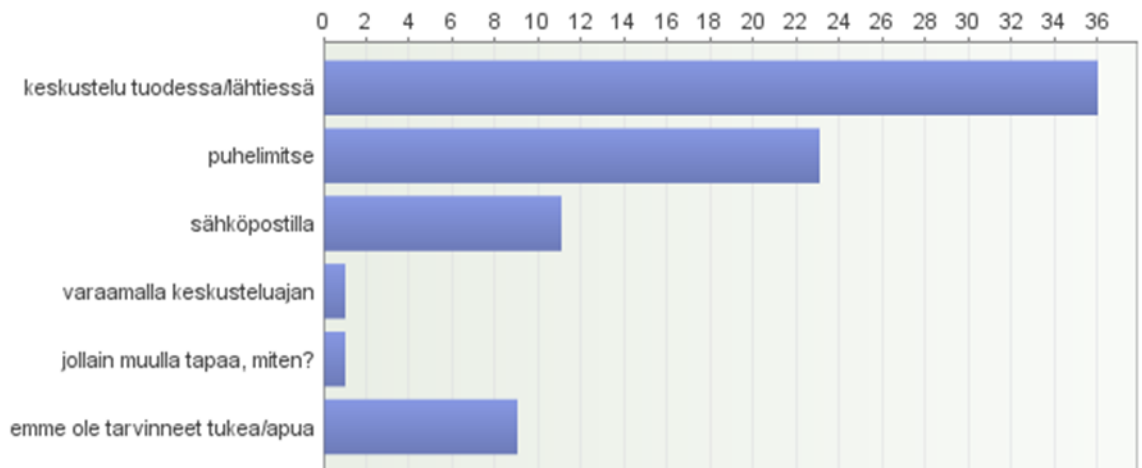
#### *Arjen voimavarat*

Kysymyksessä 18 kysyttiin asioista, jotka tuovat voimavaroja arkeen. Vastaajat kokivat perheen ja ystävien kanssa vietetyn yhteisen ajan tärkeimmäksi voimavaraksi arjessa. Vanhemmat pitivät myös omaa aikaa tärkeänä, jolloin pystyi esimerkiksi harrastamaan tai käymään itsekseen kaupassa.

Yleinen positiivinen asenne elämään oli myös tärkeää osalle vastaajista. Se auttoi jaksamaan arjen keskellä. Mielekäs työ oli myös voimavara osalle vastaajista. Uni, lepo, terveys ja liikunta mainittiin myös positiivisena voimavarana muutamissa vastauksissa.

*Osa myös pitää ihan vaan vapaata, eikä stressaa joka asiasta.. Iloitsee pikkuasioista.*

#### *Perheiden ja päiväkodin yhteistyö*



#### **KUVA 4. Perheiden yhteydenpitotavat päiväkotiin**

Kysymyksessä 10 kysyttiin yhteydenpitotavoista päiväkotiin, kun perheet ovat tarvinneet tukea tai neuvoja. Tähän kysymykseen pystyi valitsemaan tarvittaessa useamman vastausvaihtoehdon, koska perheet ovat voineet olla monella eri tapaa yhteydessä päiväkotiin. Kuvan kolme mukaan keskustelu lasta tuodessa tai hakiessa

päiväkodista oli yleisin tapa pitää yhteyttä tukea tai neuvoja tarvittaessa. Tämän vaihtoehdon oli valinnut 36 vastaajaa.

Seuraavaksi yleisin tapa oli olla yhteydessä päiväkotiin puhelimitse. Tämän vaihtoehdon oli valinnut 23 vastaajaa. Yksitoista vastaajaa ilmoitti olevansa yhteydessä päiväkotiin sähköpostitse, kun he tarvitsivat tukea tai neuvoja. Vain yksi vastaaja oli ollut yhteydessä päiväkotiin varaamalla keskusteluajan. Yhdeksän vastaajaa ei ole tarvinnut tukea tai apua päiväkodilta. Yksi vastaajista oli valinnut vaihtoehdon ”jollain muulla tapaa, miten?” ja vastannut tähän keskustelemalla paikan päällä.

Kysymyksessä 11 kysyttiin edellä mainitun yhteistyön sujuvuudesta.

Kolmekymmentäkaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että yhteistyö päiväkodin kanssa oli sujunut hyvin. Kolmentoista vastaajan mielestä yhteistyö oli sujunut erittäin hyvin. Kolmen mielestä yhteistyö ei ollut sujunut erityisen hyvin ja kahden vastaajan mielestä yhteistyö oli sujunut huonosti. Yksi vastaaja ei ollut osannut ottaa kantaa asiaan.

Kysymys 12 oli vastaajille vapaaehtoinen ja siinä sai avata tarkemmin kysymyksen 11 vastausta. Vastauksia tuli yhteensä 36. Suuri osa vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö oli sujunut hyvin. Vastaajat toivat ilmi myös joitakin kehitettäviä kohteita yhteistyössä. Vastaajien mielestä hoitajien kanssa oli helppo tulla puhumaan. Erilaiset elämäntilanteet otettiin myös hyvin huomioon. Päiväkodin tiloihin ja toimintaan oltiin tyytyväisiä. Vastaajat kokivat henkilökunnan olevan osaavaa ja välittävän aidosti lapsista.

*Päiväkodissa henkilökunta on mukavaa ja lapsen asioista pystyy keskustelemaan ja asiat hoidetaan mielestäni erittäin hyvin!*

Yhden vastaajan mielestä hän ei ollut saanut tukea ollenkaan ja päiväkodin työntekijät eivät olleet kiinnostuneita työstään. Osa vanhemmista oli myös sitä mieltä, ettei tiedon kulku toimi aina tarpeeksi hyvin. Hoitajien vaihtuvuus päivän aikana koettiin huonoksi asiaksi, sillä vanhemmat eivät saaneet tarpeeksi tietoa lapsensa päivästä.

*- - mutta lapsen hoitopäivän aikana ihmiset vaihtuvat eikä esim. hoidosta haettaessa hoitajilla ole omaa kokemusta siitä, miten lapsen päivä on sujunut. Lapusta luetaan että syönyt on ja nukkunut ja kakkinut. Ei kerro kovin paljoa siitä, miten lapsen päivä tunne- ja toiminnan tasolla on sujunut, etenkin kun lapsi on niin pieni, ettei osaa vielä itse puhua / kertoa.*

Kysymyksessä 13 kysyttiin kasvatuskumppanuuden antamasta tuesta lapsen kasvatukseen. Selvä enemmistö, 34 vastaajaa, oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus tukee lapsen kasvatusta ja se on ollut hyödyllistä. Vanhemmista on mukavaa tietää, miten lapsella menee hoidossa, mitä asioita heidän lapsensa on oppinut ja mitä asioita on vielä mahdollisesti tarpeen harjoitella lisää. Vasu-keskustelut ovat olleet pääosin tärkeä osa lapsen kasvatusta vanhempien mielestä.

*No ajattelisin et kasvatuskumppani on perillä lapseni asioista ja osaa ajatella hoito-suhdetta sekä lasta hieman syvällisemmin.*

*Vasu- keskusteluissa käymme läpi lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät asiat. Muutoin kohtaamisissa vaihdamme päivään liittyvät huomiot. Voi mennä useita viikkoja ettemme näe kasvatuskumppanin kanssa mutta helppo on tulla puhumaan myös muille hoitajille.*

Neljä vastaajaa oli kokenut, että kasvatuskumppanuus ei ole yleisesti ottaen tärkeä asia tai se ei ollut toteutunut hyvin juuri heidän kohdalla. Yksi vastaaja nosti esille, että kasvatuskumppani ei ole aina samaan aikaan paikalla, kuin lapsi itse on hoidossa. Vastaaja totesi kuitenkin myös samalla, että tämä olisi todella haasteellista toteuttaa vuorohoidossa. Muutama vastaaja oli myös sitä mieltä, että kasvatuskumppanuudessa oli sekä hyvää että huonoa. Vastaajien mielestä olisi hyvä tietää lapsen kuulumisia ilman, että siitä tarvitsee erikseen kysyä.

*Vasu keskustelut on tietysti hyviä ja niissä kuulee tarkemmin lapsen toimista päiväkodissa.. Vuorohoidon huono puoli on se että hoitajat vaihtuu päivittäin, joten kovin kiinteää lapsi-hoitaja suhdetta ei ehkä synny.*

Yhdeksän vastaajaa ei osannut ottaa kantaa kysymykseen. Heidän lapsensa olivat vasta aloittaneet hoidon tai he eivät olleet käyneet vielä esimerkiksi vasu-keskusteluja, joten asian arvioiminen oli hankalaa.

## **9 JOHTOPÄÄTÖKSET**

Kyselyn vastausprosentti oli hyvä. Emme tiedä tarkkaa perheiden määrää päiväkodissa, mutta vastausprosentti oli arviolta hieman alle puolet. Muistutuksen lähettäminen kyselyyn vastaamisesta kannatti, koska saimme paljon lisää vastauksia. Moni on voinut ajatella, että vastaa kyselyyn myöhemmin ja asia on heiltä unohtunut. Kysymysten vastauksista päätellen vanhemmat olivat ymmärtäneet kysymykset tarkoituksen mukaisesti.

Kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta olivat työssä. Urpilaisen (2012, 9) mukaan vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta, joten tämä tulos puoltaakin lakia. Kahden huoltajan perheissä molempien vanhempien tulee olla vuorotyössä, jotta lapsi voi saada paikan vuoropäiväkodista.

Kyselyyn vastanneissa perheissä oli eniten yksi tai kaksi lapsisia perheitä. Yli puolella eli 30 vastaajalla oli kahden huoltajan perhe. Tämä todennäköisesti auttaa arjessa jaksamista, sillä kaksi aikuista jakaa vastuuta.

Yleisin lasten hoidossa vietetty aika oli 8–10 tuntia, josta voitiin päätellä, että vanhempien yleisin työaika oli noin kahdeksan tuntia. Lapsen hoitopäivä saakin kestää enintään 10 tuntia lasten päivähoito asetuksen 4. §:n mukaan. Lasten hoitopäiviin voi tulla helposti lisää pituutta esimerkiksi vanhempien työmatkojen takia. Lasten hoitopäivät voivat lyhentyä, jos vanhempien työvuorot menevät niin, että toinen menee aamuun ja toinen iltaan. Vanhemmat olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että lasten viettämä aika hoidossa oli sopiva.

Isovanhempien ja sukulaisten antama tuki helpottaa perheen arkea ja tuo kevennystä vanhemmuuteen (Törrönen 2012, 172). Saman asian pystyy myös toteamaan tutkimuksen tuloksista. Suurin osa vastaajista koki isovanhempien avun todella tärkeäksi arjen helpottajaksi. Vastauksista voidaan päätellä, että ne perheet, joilla ei ollut tukiverkosta ollenkaan tai se oli vähäinen, arki oli kuormittavampaa.

Perheen käytettävissä oleva rahamäärä vaikuttaa suuresti arkeen ja sen kautta jaksamiseen (Hannuksela 2007, 28). Kun ”pankkitilillä on tarpeeksi rahaa pakollisiin menoihin - -” ei tarvitse huolehtia raha-asioista. Monen yksinhuoltajan taloudellinen tilanne voi olla tiukka (Törrönen 2012, 173). Tämä voi estää esimerkiksi ulkopuolisen lapsenvahdin käyttämisen, jota yksi vastaaja kertoi käyttävänsä, kun haluaa omaa aikaa. Vastauksista voidaan päätellä, että huono rahallinen tilanne voi lisätä stressiä arjen keskellä.

Arki on kiireistä lapsiperheillä (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 16). Olimme myös itse olettaneet näin ennen tutkimuksen toteuttamista. Tämä asia tuli myös ilmi suurimmassa osassa vastauksia. Vaikka perheiden arki oli kiireistä, puolet vastaajista kertoi, että heillä on silti tarpeeksi yhteistä vapaa-aikaa perheenä. Tämä oli mielestämme hieman ristiriitaista, mutta selittyyne hyvällä arjen organisoinnilla.

Perheet kertoivat pitävän kiinni lasten päivittäisestä rytmistä parhaansa mukaan, sillä se toi lisää sujuvuutta arkeen. Matilaisen mukaan (2008, 44) lapselle säännöllinen rytmi on tärkeää, koska lapsi ei pysty mukautumaan epäsäännölliseen rytmiin samalla tapaa kuin aikuinen. Vastaajat pitivätkin tärkeänä pitää kiinni lapsen säännöllisestä ruokailusta ja nukkumisesta. Myös ekokulttuurisen teorian mukaan arjen rytmit, sujuvuus ja säännöllisyys ovat tärkeitä (Hannuksela 2007, 7).

Moni vanhempi hoiti yhteydenpidon päiväkotiin tuodessa ja hakiessa lasta, koska arki on kiireistä. Koska arki myös vuorohoidossa on kiireistä, on siksi osa vastaajista voinut kokea yhteistyön päiväkodin kanssa ajoittain hankalaksi. Kasvatuskumppanuus on yhdessä tekemistä lapsen parhaaksi vanhempien ja päivähoidon välillä (Kaskela & Kronqvist 2007, 25). Vanhemmat pitivätkin kasvatuskumppanuutta tärkeänä ja sillä oli positiivinen merkitys lapsen kasvuun ja kehitykseen.

Teoria tukee opinnäytetyömme kyselyn tuloksia, sillä molemmissa tuli ilmi osittain samoja asioita. Kyselyssä merkittävimmät arjen rutiinit olivat ruokailu ja nukkumaanmenoajat. Perheet pyrkivät pitämään kiinni näistä parhaansa mukaan, sillä ne helpottivat arjen sujuvuutta. Rutiinit opettavat lapselle, mikä on tärkeää juuri hänen perheelleen. Rutiinit mahdollistavat perheille myös yhteistä aikaa. (Raising Children Network). Perheet kokivatkin yhteisen ajan tärkeäksi.

## **10 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS**

Tutkimus on toteutettu eettisesti, kun sen teossa on noudatettu hyviä tieteellisiä käytänteitä. Eettisten kysymysten lisäksi tutkimuksen teossa tulee ottaa huomioon ihmisarvon kunnioittaminen. Vastaajilla tulee olla oikeus päättää osallistumisestaan tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 23, 25.) Kysely lähetettiin päiväkodin kaikille vanhemmille, mutta kyselyssä ei ollut minkäänlaista vastauspakkoa.

Vastaajille lähetettiin sähköpostiin linkki kyselyyn, jossa oli kerrottu myös kyselyn tarkoituksesta. Jokainen sai itse päättää vastaamisestaan kyselyyn. Koska kyselyyn vastattiin nimettömästi, emme luonnollisesti saa tietää, kuka on vastannut kyselyyn ja kuka ei. Opinnäytetyössä ei julkaista päiväkodin nimeä tai kuntaa, jossa se sijaitsee. Tämä vähentää huomattavasti vastaajien tunnistettavuutta. Analysoimme vastaukset niin, ettei niistä voida tunnistaa ketään yksittäistä henkilöä. Kyselyn vastaukset tullaan hävittämään, kun opinnäytetyö on hyväksytty, esitetty ja julkaistu.

Kanasen mukaan (2011, 118) tutkimuksen tarkoituksena on saada mahdollisimman luotettavaa sekä totuudenmukaista tietoa. Kyselyn laatuun ja luotettavuuteen vaikuttavat sisällölliset, tekniset ja tilastolliset seikat kulttuuristen ja kielellisten seikkojen ohella. Mittaaminen on ainutkertaista, eikä esimerkiksi huonosti tehtyjä kysymyksiä voi vastaamisen jälkeen parannella millään tapaa. (Vehkalahti 2014, 40.) Ei voida tietää varmasti, ovatko vastaajat vastanneet kysymyksiin totuudenmukaisesti, mutta emme näe syytä, miksi vastaajat olisivat vastanneet epärehellisesti. Kysymykset eivät olleet esimerkiksi liian henkilökohtaisia, joten tunnistamisen vaaraa ei ole. Jälkeenpäin mietimme, että osan kysymyksistä olisi voinut muotoilla hieman toisella tapaa.

Validiteetti- ja reliabiliteetikäsitteitä käytetään tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Molemmat käsitteet tarkoittavat luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa, sitä, että onko tutkimusongelman kannalta mitattu ja tutkittu oleellisia asioita. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä. (Kananen 2011, 118.) Vehkalahden mukaan (2011, 41) validiteetti ja reliabiliteetti voidaan suomentaa myös pätevyudeksi ja tarkkuudeksi. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta ensisijainen asia on validiteetti. Jos tutkimuksella ei mitata oikeaa asiaa, ei reliabiliteetilla ole ollenkaan merkitystä.

Kyselyssä kysyttiin sen kannalta oleellisia asioita. Jälkeenpäin mietimme, että olivat kaikki taustatiedoissa kysytyt kysymykset oleellisia opinnäytetyön kannalta. Ne eivät välttämättä tuoneet suuremmin lisää oleellista tietoa opinnäytetyölle. Vastausten perusteella kysymykset olivat selkeitä ja ymmärrettäviä. Esitestautimme kyselylomakkeen myös kahdella vuorotyötä tekevällä henkilöllä, jotta saisimme kuvan, miten ihmiset ymmärtävät kysymykset. Lisäksi opinnäytetyömme opponentit, ohjaava opettaja sekä päiväkodin johtaja antoivat kommentteja ja parannusehdotuksia kyselylomakkeeseen ennen sen julkaisua. Opinnäytetyön tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia vuorohoidon piirissä olevia perheitä, sillä aineisto on kerätty vain yhdestä päiväkodista. Tulokset voivat olla kuitenkin suuntaa antavia muille vuoropäiväkodeille, koska yhteistyökumppanina toimiva päiväkotitoimi on suhteellisen suuri.

## **11 POHDINTA**

Opinnäytetyöprosessimme alkoi syksyllä 2015. Aluksi meillä oli hieman vaikeuksia löytää mielekäs aihe työlle. Saimme erään eteläsavolaisen vuoropäiväkodin yhteistyökumppaniksemme syksyllä 2015. Alkuperäisen ideamme aineisto olisi ollut liian pieni, joten päätimme muuttaa aihetta keskusteltuamme ohjaavan opettajan ja yhteiskumppanimme kanssa ideaseminaarin jälkeen, joka oli lokakuussa 2015. Aloitimme teorian tiedon keräämisen talven 2015–2016 aikana. Suunnitelmaseminaarin pidimme helmikuussa 2016. Siihen mennessä tutkimuksen muoto ja tutkimuskysymykset olivat saaneet lopullisen muotonsa. Haimme tutkimuslupaa opinnäytetyölle helmikuussa 2016. Lupa myönnettiin 18.2.2016 ja se on meidän hallussamme. Tutkimuslupaa ei julkaista liitteissä salassapitosyistä.

Aloimme hahmotella ja tehdä kyselyä maaliskuussa 2016. Kyselyn teko oli meistä yllättävän työläs ja vaikea vaihe. Meidän oli vaikeaa päättää, mitä asioita kysymme ja miten. Mietimme myös kyselyn pituutta, jotta mahdollisimman moni jaksaa vastata siihen. Työstimme kyselyä ohjaavalta opettajalta, päiväkodin johtajalta ja opponenteilta saatujen kommenttien perusteella. Kyselyn saimme valmiiksi huhtikuun 2016 lopussa ja se lähetettiin vanhemmille toukokuun alussa.

Mietimme vastauksia analysoidessamme, että olivatko kysymykset 16 ja 17 liian samankaltaisia, koska niissä oli jonkin verran samankaltaisia vastauksia. Kysyimme kysymyksiä 10–13 päiväkotia varten, jotta he saisivat tietää, kuinka kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö toimii. Mielestämme kysymykset liittyvät oleellisesti perheiden arkeen, koska sujuva yhteistyö helpottaa sitä.

Kesän 2016 aikana analysoimme vastaukset, hankimme lisää teoretietoa ja kirjoitimme työn valmiiksi. Palautimme opinnäytetyön 15.8. Yhteistyökumppanimme oli alusta alkaen mukana opinnäytetyössämme aktiivisesti. Yhteistyömme opinnäytetyön aikana sujui hyvin. Molemmat olivat aktiivisesti ja tasapuolisesti mukana. Jaoimme myös paljon ajatuksia keskenämme.

Osallistuimme molemmat tasapuolisesti kirjoittamiseen sekä tiedonhankintaan. Kirjoitimme työtä aina yhdessä emmekä jakaneet osioita, sillä halusimme, että opinnäytetyön teksti on yhtenäistä. Päätimme keväällä 2016, että aiomme valmistua 30.9.2016. Olimme aiemmin ajatelleet valmistuvamme joulukuussa 2016, mutta huomasimme, että saamme työn aiemmin valmiiksi. Pysyimme mielestämme hyvin aikataulussa.

Vuorohoito on vielä suhteellisen uusi ilmiö, joten siihen ei ole vielä saatavilla juurikaan tutkimustietoa ja kirjallisuutta. Kirjallisuudessa asiaa sivutaan vain lyhyesti. Myöskään varhaiskasvatuslaissa asiaa ei ole määritelty tarkasti. Kysyimme myös Kuntaliiton opetuksen ja kulttuurin erityisasiantuntijalta lähdevinkejä. Hän mainitsi vain 24/7 hankkeen, jota hyödynsimme opinnäytetyössämme. Toivomme, että vuorohoitoon liittyen tulisi lähivuosina lisää ajankohtaista tietoa. Tämän takia halusimmekin tehdä opinnäytetyön vuorohoitoon liittyen.



Saimme itse opinnäytetyöprosessin aikana uutta tietoa vuorohoidosta ja varhaiskasvatuksesta. Lisäksi opimme, miten opinnäytetyöprosessi etenee ja miten se toteutetaan. Meillä oli hieman kokemusta kyselyn laatimisesta ja vastausten analysoinnista, mutta opimme lisää näistä asioista tehdessä opinnäytetyötä.

Jatkokehitysideoiksi opinnäytetyölle voisi olla vertailu eri eteläsavolaisten vuoropäiväkotien välillä tai jopa suuremmassa mittakaavassa valtakunnallisesti. Lisäksi voitaisiin tutkia myös, miten lapsen mahdollinen erityisen tuen tarve vaikuttaa perheen arkeen lapsen ollessa vuorohoidossa. Aihetta voitaisiin myös kehittää tekemällä konkreettinen tuotos, jossa olisi vinkkejä ja neuvoja perheille arkeen.

## LÄHTEET

Asetus lasten päivähoidosta 239/1973. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239#P4>. Ei päivitystietoa. Luettu 5.1.2016.

Faurie, Maija & Kalliomaa-Puha, Laura 2010. Jääkaappi, osoite vai sukuside? Perheen määritelmät sosiaalilainsäädännössä. Teoksessa Hämäläinen, Ulla & Kangas, Olli (toim.). Perhepiirissä. 28–61.

Hannuksela, Heidi-Marja 2007. Perheen arki ja yhteistyö päivähoidon kanssa - Vanhempien näkemyksiä erityistä tukea tarvitsen lapsen perheen ja päivähoidon kohtaamisesta. Pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Hannuniemi Tiina 2011. Kurkistus lapsen arkeen vuorohoidossa. Pro-gradu tutkielma. Helsingin Yliopisto.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeen-linna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kananen, Jorma 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kaskela, Marja ja Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaskela, Marja & Eeva-Liisa, Kronqvist 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.

Kinnunen, Tuula 2006. Vertaistuki erityislapsen vanhempien voimavarana. Pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Komi, Tiina 2011. Rytmää vuorohoitoon. Lastentarha 2, 14.

Kyrönlampi-Kylmänen, Taina 2010. Lapsen hyvä arki. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Laakkonen, Kirsi 2010. ”Vanhemmuus on vastuuta koko lapsen elämästä”. Vanhempien käsityksiä vanhemmuudesta, perheestä ja kasvatuksesta nykypäivänä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Lastenpäivähoidon tilannekatsaus 2006. Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112990/Selv200616.pdf?sequence=1>. Ei päivitystietoa. Luettu 5.2.2016.

Matilainen, Tuulia 2008. Lapsi elää rutiineista – Helppo ja hyvä arki. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nieminen, Martta 2015. Helsingin Sanomat. Eduskunta hyväksyi lasten päivähoito-oikeuden rajoituksen – kunnat saavat itse päättää lasten oikeudesta päivähoitoon. WWW-dokumentti. <http://www.hs.fi/politiikka/a1450150791454>. Päivitetty 15.12.2015. Luettu 5.2.2016.

Palviainen, Tiina 2007. ”Karuselli pyörii, lapset siinä hyörii” – Tutkimus vuorohoidon arjesta henkilöstön näkökulmasta tarkasteltuna. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Perhe 24/7 hanke. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. [http://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/perheet-24\\_7/36907\\_perheet\\_247\\_tiivistelma\\_logolla\\_2012.pdf](http://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/perheet-24_7/36907_perheet_247_tiivistelma_logolla_2012.pdf). Ei päivitystietoa. Luettu 21.6.2016.

Poikonen, Pirjo-Liisa & Lehtipää, Riina 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Rönkä, Anna & Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina (toim.). Perhe-elämän paletti – Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. 69–88.

Puroila, Anna-Maija & Karila, Kirsti 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Karila, Kirsti, Kinos Jarmo & Virtanen, Jarmo (toim.). Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: WS Bookwell Oy. 204–226.

Pursi, Annukka 2012. Ero lapsiperheessä – varhaiskasvattajien käsityksiä päivähoiton ja eroperheiden välisestä kasvatuskumppanuudesta. Kandidaatin tutkielma. Helsingin yliopisto.

Rantala, Anja 2002. Perhekeskeisyys – puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheen kanssa. Jyväskylän yliopisto.

Raising Children Network. Family routines. WWW-dokumentti. [http://raisingchildren.net.au/articles/family\\_routines\\_how\\_and\\_why\\_they\\_work.html/context/312](http://raisingchildren.net.au/articles/family_routines_how_and_why_they_work.html/context/312). Päivitetty 29.8.2012. Luettu 12.7.2016.

Rönkä, Anna & Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina 2009. Pikkulapsiperheiden arjen paletti. Teoksessa Rönkä, Anna & Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina (toim.). Perhe-elämän paletti – Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. 11–19.

Siltanen, Anita 2011. Vuorohoidon johtamisen erityispiirteet päivähoitossa. Ylemmän AMK:n opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Spagnola, Mary & Fiese, Barbara H. 2007. Family routines and rituals – A context for development in the lives of young children. PDF-dokumentti. [https://depts.washington.edu/isei/iyec/20.4\\_spagnola.pdf](https://depts.washington.edu/isei/iyec/20.4_spagnola.pdf). Ei päivitystietoa. Luettu 12.7.2016.

Törrönen, Maritta 2012. Onni on joka päivä – Lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Urpilainen, Arja 2012. Lapsi vuorohoidossa - Perheiden kokemuksia vuorohoidosta ja lapsen temperamentista ryhmäperhepäivähoidossa. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Varhaiskasvatuslaki 36/1973. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036> . Ei päivitystietoa. Luettu 5.2.2016.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes 2005. PDF-dokumentti.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>. Luettu 12.2.2016.

Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.

27.4.2016

**Aurinkoiset kevätterveiset!**

Olemme sosionomiopiskelijoita Mikkelin ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä aiheesta vuorohoidossa olevien lasten perheiden arki. Yhteistyökumppanimme toimii päiväkotinne



Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia, miten vuorohoidossa olevien lasten perheet kokevat arkensa. Tutkimuksemme aineisto tullaan keräämään teiltä lasten vanhemmilta sähköisellä kyselylomakkeella. Teille lähetetään sähköpostiin linkki kyselyyn päiväkodille antamaanne sähköpostiosoitteeseen maanantaina 2.5. Kysely toteutetaan 2.5.–15.5. välisenä aikana. Vastausaikaa teillä on siis kaksi viikkoa. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15 minuuttia.

Toivomme, että mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn. Kaikki vastaukset ovat arvokkaita ja ne tullaan käsittelemään luottamuksellisesti. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Vastauksiin ei pääse käsiksi kukaan ulkopuolinen ja ne tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistuttua.

Ystävällisin terveisin  
Essi Partanen ja Sari Runko

## *Vuorohoidossa olevien lasten perheiden arki*

Taustatietoja

### **1. Vastaajana toimii \***

- isä
- äiti
- muu huoltaja

### **2. Olen \***

- työssä
- päätoiminen opiskelija
- joku muu, mikä?

### **3. Lasten lukumäärä perheessänne \***

Jos teillä on uusioperhe, laskethan mukaan myös edellisistä suhteista olevat lapset.

- 1
- 2
- 3
- 4 tai enemmän

### **4. Lapsen/lasten ikä/iät \***

Valitsethan tarvittaessa useamman vaihtoehdon.

- 2 tai alle
- 3-5
- 6 tai yli

**5. Huoltajuustilanne perheessänne \***

- Kahden huoltajan perhe
- Yhteishuoltajuus
- Yksinhuoltaja
- Joku muu, mikä?

Vuorohoito

**6. Kuinka pitkä on lapsenne/lapsienne yleisin hoidossa vietetty aika kerrallaan? \***

- 4 tuntia tai alle
- 5-7 tuntia
- 8-10 tuntia
- 10 tuntia enemmän

**7. Lapseni/lapsieni viettämä aika hoidossa on mielestäni \***

- sopiva
- liian pitkä
- en osaa sanoa

Tukiverkosto

**8. Kuvaile vapaamuotoisesti tukiverkostoanne. \***

Onko teillä esimerkiksi isovanhempia, muita sukulaisia tai ystäviä, jotka auttavat tarpeen tullen? Jos käytätte sosiaalihuollon palveluita, voit kertoa myös sieltä saatavasta tuesta.

**9. Miten tukiverkoston apu lisää jaksamista arjessanne? \***



Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö

**10. Miten olette olleet yhteydessä päiväkotiin, kun olette tarvinneet tukea/neuvoja? \***

Voit valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon.

- keskustelu tuodessa/lähtiessä
- puhelimitse
- sähköpostilla
- varaamalla keskusteluajan
- jollain muulla tapaa, miten?
- emme ole tarvinneet tukea/apua

**11. Miten koette yhteistyön sujuneen? \***

- Erittäin hyvin!
- Hyvin
- Ei erityisen hyvin
- Huonosti
- En osaa sanoa

**12. Avatkaa edellisen kysymyksen (kysymys 11) vastaustanne vapaamuotoisesti.**





**13. Miten kasvatuskumppanuus mielestänne tukee lapsenne kasvatusta? \***

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilökunnan sitoutumista toimimaan yhdessä tukien lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosesseja, esimerkiksi vasu-keskustelut.

Arki

**14. Koetteko, että teillä on tarpeeksi yhteistä vapaa-aikaa perheenä? \***

- kyllä
- ei, haluaisin, että viettäisimme enemmän aikaa yhdessä
- en osaa sanoa

**15. Onko perheenne arki mielestänne kiireistä? \***

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

**16. Mitkä asiat ja/tai toiminnot rytmittävät arkeanne? \***

| \_\_\_\_\_

**17. Mitkä asiat vaikuttavat arkenne sijuuteen? \***

\_\_\_\_\_

**18. Mistä asioista saatte voimavaroja arjessa toimimiseen? \***

\_\_\_\_\_